

MORAVČAN

INFORMAČNÍ ZPRAVODAJ OBECNÍHO ÚŘADU MORÁVKA

V Morávce 16. června 2000

Č. 6/2000

Upozornění Policie České republiky, obvodní oddělení Krásná

Veškerá agenda občanských průkazů přechází dnem 1. července 2000 pod správu Okresního úřadu Frýdek-Místek. Od tohoto data si občané budou vyřizovat tyto doklady pouze zde. (Jedná se o přístavbu Okresního úřadu ve Frýdku-Místku, ul. Politických obětí)

Obvodní oddělení Policie ČR v Krásné bude ještě do konce měsíce června přijímat občanské průkazy s tím, že jejich převzetí již občané provedou na Okresním úřadě.

V případech dalších informací se občané mohou obrátit na zdejší OOP Krásná, tel. č. 692 333

Mjr. Ing. Tomáš Žižka, Vedoucí OO PČR Krásná

Změna ordinačních hodin v gynekologické ambulanci Raškovice:

Dovolená: 26. června—9. července 2000
31. července—6. srpna 2000

Ordinační hodiny během prázdnin:

Červenec: Pondělí: 7.00—12.00 hod.

Středa: 12.00—16.00 hod.

Pátek: 7.00— 8.00 hod. jen odběry, 8.00 — 10.00 hod.

Srpen: Pondělí: 7.00—12.00 hod.

Středa: 10.00—16.00 hod.

Pátek: neordinujeme, včetně 1. 9. 2000

MUDr. Andrea Polová

Dovolená v ordinaci praktického lékaře

Praktický lékař MUDr. Milan Crha oznamuje, že v době od 30. 6. 2000 do 7. 7. 2000, včetně nebude ordinovat z důvodu dovolené.

Změna ordinačních hodin dětské lékařky

Platí od 3. července do 25. srpna 2000

Pondělí	9.30—11.00 hod. Raškovice
Úterý	9.30—11.00 hod. Morávka
Středa	12.30—14.00 hod. Raškovice
Čtvrtek	9.30—11.00 hod. Morávka
Pátek	9.30—11.00 hod. Raškovice

MUDr. Marie Mácová

SPRÁVA CHRÁNĚNÝCH KRAJINNÝCH OBLASTÍ ČR SPRÁVA CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ OBLASTI BESKYDY,

Nádražní 36, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm

Tel.: 0651 / 65 42 93, fax: 0651 / 574 07, e-mail: schkob@iol.cz

Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými druhy živočichů (bobr, los, kormorán, vydra, rys, vlk, medvěd) vyšel ve sbírce zákonů dne 10. května 2000 a tímto dnem zákon nabývá účinnosti. Účelem této právní úpravy je přispět k zachování výše uvedených druhů v naší přírodě.

Dle tohoto zákona se nahrazuje škoda způsobena vybraným živočichem na

- a) životě nebo zdraví fyzické osoby,
 - b) vymezených domestikovaných zvířatech (skot, prasata, ovce, kozy, hrabavá a vodní drůbež, koně, osli a jejich kříženci, králíci a kožešinová zvířata),
 - c) psech sloužících k hlídání vybraných domestikovaných zvířat (např. slovenský čuvač, německý ovčák, kavkazský ovčák, kuvazs, pyrenejský pastevecký pes),
 - d) rybách (ryby chované k hospodářským účelům v rybnících, sádkách, rybích líhních a odchovnách, klecových odchovech nebo pstružích farmách),
 - e) včelstvech a včelařském zařízení,
 - f) nesklizených polních plodinách nebo
 - g) lesních porostech,
- za předpokladu splnění podmínek stanovených tímto zákonem.

Náhradu škod domestikovaných zvířat lze poskytnout jen při splnění určitých podmínek:

— umístění v době vzniku škody v uzavřeném objektu nebo elektrickém ohradníku nebo při jejich umístění v době vzniku škody mimo uzavřený objekt

nebo el. ohradník byli pod přímým dohledem fyzické osoby nebo pasteveckého psa,

— hrabavá drůbež a vodní drůbež byla umístěna v době vzniku škody v uzavřeném objektu,

— králíci a kožešinová zvířata byli umístěni v době vzniku škody v uzavřeném objektu.

Náhradu škod na rybách lze poskytnout jen při splnění těchto podmínek:

— škoda byla způsobena kormoránem velkým v období od 1. dubna do 15. července kalendářního roku nebo

— škoda byla způsobena vydrou říční, pokud se v době a na místě vzniku škody prokazatelně zdržovala.

Náhrada škody na polních plodinách se neposkytne, pokud nebyly sklizeny v agrotechnických lhůtách obvyklých pro dané území.

Na území chráněné krajinné oblasti Beskydy je poškozený povinen do 48 hodin ohlásit vzniklou škodu na Správě chráněné krajinné oblasti Beskydy, která provede místní šetření a vystaví protokol, který zašle příslušnému okresnímu úřadu jako podklad pro vyhodnocení této události. Správa chráněné krajinné oblasti v Rožnově pod Radhoštěm přijímá informace na telefonním čísle: 0651/65 42 93, mobil: 0606/82 56 83 (hlavně v mimopracovních dnech) nebo fax: 0651/574 07.

Úřad práce, Frýdek-Místek

vyhlašuje k 15. červenci a 15. září 2000 **jednorázový program „Nová práce“**, jehož cílem je za finanční podpory z prostředků aktivní politiky zaměstnanosti ovlivnit nepříznivou celkovou bilanci pracovních míst v okrese. Informace o vyhlášení tohoto programu budou zveřejněny v regionálním tisku a rovněž jsou vyvěšeny na úřední desce Obecního úřadu Morávka.

Případné další informace mohou zájemci získat na Úřadu práce ve Frýdku-Místku (tel. č. 0658/41 21 11 — A. Tománková, P. Romanová).

Ing. Vladimír Patáčík, vedoucí odboru trhu práce

Poděkování

Děti a zaměstnanci Mateřské školy Morávka **děkují** panu Foldynovi ze Smíšek za sladkosti, které dětem věnoval na jejich svátek 1. června.

Velký dík patří především panu Jaromíru a Mojmíru Vlčkovým za drobné dárky na Den dětí a především za finanční dar, který dětem umožnil vypravit se na školní výlet do Ostravské zoo, kde získaly další poznatky ze života zvířat.

Děti a zaměstnanci MŠ Morávka

Výstava obrazů Miluše Březinové

Prázdninová výstava obrazů MILUŠE BŘEZINOVÉ se tradičně koná v zasedací místnosti Obecního úřadu Morávka od 3. do 12. července 2000.

Otevřeno denně od 9 do 17 hod. Vstup volný. — Na výstavu obrazů jsou připraveny pro děti poučné a písničkové kostky.

Srdečně zve Miluše Březinová.

Miluše Březinová. Narodena v roce 1930 v Olomouci, věnovala svůj život učitelskému povolání a výchově dětí, což ji dosud neopustilo. Připravila soubory malovaných kostek s propagací lidových písní a jiné náměty. Je zakládajícím členem skupiny Olomoučtí. Maluje nejraději olejem a temperou, s obdivem vnímá krásu kolem sebe a snaží se jí zachytit. Nejčastěji maluje krajinu a to zejména beskydskou. Vytvořila putovní soubor beskydských chalup s názvem „Zde žila skromnost a snášenlivost“, s kterou se představila na šesti samostatných výstavách v Olomouci a Beskydech — Vsetíně, Krásné, Pražmě, Raškovcích, tak kolektivních s výtvarnou skupinou.

NESPALUJTE VŠE CO HOŘÍ !

Často láteříme na komíny průmyslových podniků — a mnohdy oprávněně. Je však kouř vycházející z našich vlastních komínků o tolik neškodnější? Možná, že právě z toho Vašeho vesele unikají látky podobné nebezpečným bojovým plynům. Při spalování v kamnech či na ohništi může vznikat mnohem více nebezpečných škodlivin než v průměrné spalovně (čímž se spaloven nechceme zastávat). Hlavní příčiny jsou dvě:

**teploty, při nichž hoření probíhá, jsou nízké
palivo je nedokonalě okysličováno**

Výsledkem je nedokonalé hoření. Spalujete-li v kamnech odpad, uniká z vašeho komínu čpavek, fenoly, kyanidy, dehet. Tyto látky nepříjemně zapáchají, dráždí sliznice horních cest dýchacích, vedou k bolestem hlavy či působí jako nervový jed. Polyaromatické uhlovodíky obsažené v dehtu jsou dokonce prvními látkami, u nichž byl prokázán rakovinotvorný účinek. Velmi nebezpečnými produkty spalování jsou tzv. dioxiny. Evropské emisní limity stanovené u dioxinů pro spalovny jsou právě v domácích topeništích často překračovány. Přitom například tetrachlordibenzodioxin (TCDD) patří mezi nejsilnější syntetické jedy.

Věci, které do vašeho kotle nepatří, je mnoho. Zaměřme se na ty, které se tam ocitají nejčastěji. Pokud doma přiložíte kousek plastu, dřevotřísku, překližku, gumu nebo umělá textilní vlákna, vězte, že to co poté vychází z Vašeho komína, není jen tak obyčejný kouř.

PLASTY

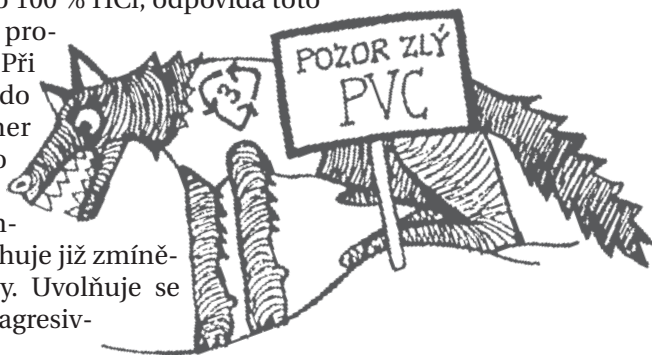
Plasty jsou obohaceny různými látkami, jako jsou změkčovadla, barviva a stabilizátory. Ty často obsahují těžké kovy — hlavně kadmium a zinek. Při spalení se těžké kovy jednak uvolňují do ovzduší, jednak zůstávají v popelu. Při nedokonalém hoření plastů vzniká také hodně oxidu uhelnatého (CO). Tento plyn je jedovatý, neboť je schopen se vázat na krevní barvivo — hemoglobin. Tím znemožňuje přenos kyslíku krví, což může vést k vnitřnímu zadušení. Spalováním plastů se uvolňují také uhlovodíky, které přispívají ke vzniku fotochemického smogu. Dalším nebezpečím při spalování plastů je únik ftalátů, které mají schopnost hromadit se v lidském těle. Světová zdravotnická organizace je označila za ještě škodlivější než obávané polychlorované bifenylly.

Vznikají i monomery příslušného plastu (základní stavební kameny jeho uhlovodíkového řetězce). Ty jsou rovněž nebezpečné. Monomer polyetylénu (2 nebo 4*) je etylén. Při vysokých koncentracích způsobuje narkózu. O jeho účincích při koncentracích nižších není dostatek informací. Z polyetylénu se vyrábějí např. Sáčky, igelitové tašky, cedníky, síta...

Propylen — monomer polypropylenu (5*) — má narkotické účinky a působí negativně na krevní oběh. Z polypropylenu se vyrábějí např. Kelímky, elektroizolační materiál, textilní vlákna...

Monomer polystyrenu (6*) — styren — je rovněž jedovatý. Polystyren se používá na některé kelímky na potraviny, jako pěnový polystyren atp.

Nejnebezpečnější je spalování **PVC — polyvinylchloridu — (3*)!** Za velmi škodlivé se považuje i dokonalé spalování tohoto plastu, tedy při vysokých teplotách ve spalovně. Hořením PVC vzniká kyselina chlorovodíková (HCl), která silně dráždí horní cesty dýchací. Spálením 1 kg PVC se uvolní asi 0,5 kg HCl. Jelikož se jedná o 100 % HCl, odpovídá toto množství přibližně 1,5 l prodávané kyseliny (37%). Při spalování doma uniká do komína také monomer PVC — vinylchlorid. Je to velmi jedovatá látka s rakovinotvorným účinkem. Váš kouř také obsahuje již zmíněné karcinogenní dioxiny. Uvolňuje se i plynný chlór či jeho agresiv-

nější fosgen. Jedná se o nebezpečné látky, jež se používaly v první světové válce jako bojové plyny. Vysoké koncentrace mají za následek poleptání plic a okamžitou smrt, nižší vedou k nemocím dýchacích cest. Z PVC se vyrábějí novodurové trubky, podlahové krytiny, pláště do deště, ubrusy, hadice atd. Používá se také k výrobě některých obalů (zejména láhve na čisticí prostředky).

* Čísla v závorkách jsou dána normou. Značí druh plastu a najdete je na obalu uvnitř tříšipkového symbolu: ♻

PRYŽ (GUMA)

Spálením pryže vznikají oxidy síry, které dráždí dýchací cesty, a saze. Ty obsahují v úvodu zmíněné polyaromatické uhlovodíky. Mezi nimi se nacházejí silné jedy i látky rakovinotvorné.

DŘEVOTŘÍSKA

Pro její výrobu se jako tmelící látky používají formaldehydové pryskyřice. Při hoření se rozkládají a uvolňují se formaldehyd a fenoly. Formaldehyd většinou shoří, fenoly unikají do ovzduší. Jedná se o nepříjemně zapáchající jedy se silným dráždivým účinkem.

POLYAMIDY

Vyrábějí se z nich umělá textilní vlákna (silon, nylon). Při jejich nedokonalém hoření vzniká zejména čpavek. Ten již při nižších koncentracích dráždí oči, sliznice nosu, působí nevolnost a bolesti hlavy. V malém množství uniká i kyanovodík, který i v malých koncentracích vyvolává škrábání v krku, zarudnutí spojivek, prudké bolesti hlavy až závratě.

ORGANICKÝ ODPAD

Spadané listí či trávu sice nepálíme v kamnech, ale zejména na jaře a na podzim lze vidět a hlavně cítit dusivý kouř stoupající ze zahrad. Tento kouř obsahuje zejména oxid uhelnatý (CO), uhlovodíky a dehtovité látky. Spálením organického odpadu však doslova pouštíme do vzduchu skvělé hnojivo a měníme ho ve škodlivé plyny. Přitom obyčejný kompost nás může zbavit nejen listí, ale i kuchyňského odpadu. Listí napadené např. strupovitostí, které nelze dát do kompostu, nechejte odvézt spolu s jiným odpadem, nebo je po vysušení na slunci spalte spolu se dřevem, které zajistí přístup kyslíku a vyšší teplotu.

Do vašich kamen či do kotle tedy nepatří žádné plasty, guma, dřevotříska ani umělá vlákna. Nepatří tam dokonce ani žádný jiný odpad. Při nedokonalém hoření z něj vždy vznikne zbytečně mnoho škodlivých plynů a moc výhřevný také není. Máte-li možnost třídít, zbavíte se tak odpadu nejlépe. Nepřipravíte tak Vaše bližní či sebe o zdraví a navíc ulevíte přírodě. Můžete rovněž předcházet vzniku odpadu, tím, že omezíte nákup zbytečností a věci budete používat co nejdéle.

Tedy už víte, co do vašich kamen či kotle nepatří, zbývá jen dodat, co tam vlastně patří. Pro přírodu, pro zdraví Vaše, Vašich dětí i Vašich sousedů, dokonce i pro Vaši kapsu je nejvýhodnější spalovat doma dřevo či ještě lépe (ve speciálních kotlích) dřevěný odpad. V oblastech, kde je dřeva málo. Lze topit plynem. Máte-li ústřední topení, je výhodné a užitečné přitápět slunečními kolektory. Při topení dřevem se nadělá méně špíny ve vašem domě a méně jí vyletí z Vašeho komína. Dřevo lépe hoří i při nižších teplotách a při jeho pálení, na rozdíl od uhlí či dokonce kalů, vzniká méně oxidu uhelnatého (CO) a oxidů síry (SO₂, SO₃). To však vůbec neplatí topíme-li dřevem vlhkým. Takové spalování je neefektivní a vznikne při něm několikanásobně více dehtovitých látek než při spalování dřeva suchého.

**Hnutí DUHA Olomouc,
Křížkovského 14,
772 00 Olomouc,
tel.: 068 / 522 85 84**

UPOZORNĚNÍ

Upozorňujeme občany, chataře i příležitostné návštěvníky naší obce, aby plastové láhve, které odhazují do žlutých kontejnerů na plasty, předem zmačkali nebo jinak zmenšili jejich objem. Takto upravené plastové láhve zaberou v kontejneru méně prostoru a nebude docházet k přeplnění kontejnerů, které se vyváží jednou za 14 dní.

**PLYNOFIKACE, TOPENÍ, VODOINSTALACE I NA SPLÁTKY
BEZ RUČITELE. — PRVNÍ SPLÁTKA JIŽ OD 10%.**

FIRMA JAN CARBOL

Sídlo: Sokolská 1347 (u Mostárny) Frýdek-Místek
tel. 0658/62 75 27 — mobil 0602/74 12 31

Vám nabízí v plném rozsahu tyto služby:

- ◆ opravy, montáže a revize plynových zařízení
- ◆ práce vodoinstalatérské a topenářské
- ◆ montážní práce účtujeme s 5% daní
- ◆ dodáváme plynové kotle dle výběru zákazníka
- ◆ dále dodáváme — plynové sporáky (i kombinované)
- ◆ plynové ohřívače vody
- ◆ plynová podokenní topidla
- ◆ montujeme kotelny i nad 50 kW, zásobníky na zkapalněný plyn — PROPAN od kapacity 1,1 t až 11 t.

Poradenskou službu poskytneme zdarma